

ПОЗОРИШНЕ НОВИНЕ

www.narodnopoziroiste.rs

Издаје Народно позориште у Београду

BANCA INTESA

ПРИЈАТЕЉ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

МАРК РЕЈВЕНХИЛ
БАЗЕН (БЕЗ ВОДЕ)

РЕДИТЕЉ БУРБА ТЕШИЋ

ПРЕМИЈЕРА, ОБНОВА, ПРИПРЕМЕ И ГОСТОВАЊА

Од Базена (без воде) до Нове Страдије

Фебруар 2009. године ће у Народном позоришту остати упамћен пре свега по српској праизведби још једног комада Марка Рејвенхила, „Базен (без воде)“, у режији Ђурђе Тешић. Улоге тумаче Сена Ђоровић, Вања Ејдус Костић, Горан Јевтић и Александар Ђурица. Пред пуним гледалиштем Сцене „Раша Плаовић“ премијера је била у недељу, 22. фебруара.

Ансамбл Балета је, после дуге паузе, на репертоар вратио један од омиљених класичних наслова, „Успавану лепотицу“ П.

И. Чајковског, у кореографији Владимира Логунова. На обнови, 10. фебруара, уз солисте и ансамбл Балета и Оркестар Опере под музичким вођством маистра Ђорђа Павловића, у водећим ролама су наступили Ана Павловић као Аурора и Јован Веселиновић као Дезире.

Следећи велики догађај који најављује наш национални театар је праизведба „Нове Страдије“, комада који је Позориште наручило од Светислава Басаре, поводом обележавања стогодишњице смрти Радоја Домановића. Текст је писан по мотивима Домановићеве прозе, а нарочи-

то његове чувене сатире „Страдија“. Представа режира Кокан Младеновић, драматург је Бранислава Илић, сценограф Марија Калабић, костимограф Бојана Никитовић, композитор Марко Грубић, кореографију и сценски покрет потписује гошћа из Словеније Мојца Хорват, а сценски говор Радован Кнежевић. Бројну глумачку екипу чине Александар Срећковић, Миодраг Кривокапић, Давид Тасић, Бранко Јеринић, Милош Ђорђевић, Марко Николић, Небојша Кундачина, Лепомир Ивковић, Љиљана Благојевић, Нела Михаиловић, Радмила Живковић, Бојана Бам-

бић, Ивана Шћепановић, Стефан Бундало, Милена Ђорђевић, Тања Петровић, Хана Селимовић, Ана Стојановић, Павле Јеринић, Бојан Кривокапић, Иван Зекић, Стефан Бузуровић, Раде Тосић и Милан Вучковић. Премијера је најављена за 12. март, на Великој сцени.

Паралелно са поодмаклим пробама за премијеру Вердијевог дела „Моћ судбине“, које на сцену поставља Дарјан Михајловић, а музички припрема гост из Аустрије маестро Александар Марковић, ансамбл Опере је обновио „Евгенија Оњегина“, представу са којом ускоро креће на

велику турнеју по Италији. Да подсетимо, Оркестар, солисти и Хор Опере, те део балетског ансамбла, боравиће у земљи која се сматра колевком оперске уметности од 13. до 23. марта и за то време ће под диригентском палицом маистра Јоханеса Харнајта извести пет представа популарне опере Чајковског у режији Радослава Дорића и један Гала концерт, на сценама театара у Вићенци, Равени и Ровигу. С тим у вези, због паузе у припремама, услед гостовања, премијера опере „Моћ судбине“, померена је за прву половину априла.

J. C.

ПОЗОРИШНЕ
НОВИНЕ

УЗ ОВАЈ КУПОН ПРИ КУПОВИНИ
КАРТЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ
У МЕСЕЦУ МАРТУ ОСТВАРУЈЕТЕ

вечерње
НОВОСТИ

ПОПУСТ
20%

ПРЕМИЈЕРА У МАРТУ
КОМЕДИЈА СВЕТИСЛАВА БАСАРЕ
НОВА СТРАДИЈА

12. 03. у 19.30, Велика сцена

ПОСЕТИТЕ
ПРОДАВНИЦУ
ПРОПАГАНДНОГ
МАТЕРИЈАЛА
НАРОДНОГ
ПОЗОРИШТА
Француска ?

ЖЕЉКО ЛУЧИЋ КАО НАБУКО

Жељко Лучић, баритон светског формата, наступиће 1. марта у Вердијевом „Набуку“, на Великој сцени Народног позоришта где је и започео каријеру, коју потом са изванредним успехом гради на сценама највећих оперских кућа као што су Опера у Франкфурту, Државна опера у Бечу, Опера у Паризу, Краљевска опера у Лондону, Државна опера у Берлину, али и Метрополитен опера у Њујорку, чији је стални гост. На његовом репертоару се налазе најзначајније баритонске улоге: Гроф Луна („Трубадур“), Жермон („Травијата“), Макбет („Макбет“), Дон Карлос („Моћ судбине“), Родриго („Дон Карлос“), као и насловне улоге у операма „Риголето“, „Набуко“, „Симон Боканегра“ и др.

В. К.

ГОСТ ИЗ ЕСТОНИЈЕ

Сергеј Упкин, првак балета Националне опере Естоније из Талина, представиће се први пут београдској публици сутра, 26. фебруара. Тада ће на Великој сцени наступити у недавно обновљеној представи „Успавана лепотица“ П. И. Чајковског, у улози принца Дезиреа, са партнерком Аном Павловић као принцезом Аурором. Иначе, Сергеј Упкин је реномирани уметник, чест гост многих балетских кућа у свету и носилац многобројних престижних међународних признања.

Б. К.

ЕДИП НА САРАЈЕВСКОЈ ЗИМИ

Софоклова трагедија „Цар Едип“ у адаптацији и режији Виде Огњеновић, гостовала је пре неколико дана у Сарајеву. Ансамбл представе, у премијерној глумачкој подели коју чине Игор Ђорђевић, Предраг Ејдус, Борис Пинговић, Ненад Стојменовић, Небојша Кундачина, Милош Ђорђевић, Александра Николић, Дарко Томовић, Бранко Јеринић, Јелена Хелц, Милена Јакшић, Урош Урошевић, Ана Стојановић, Јелена Шкондрић, Стефан Бузуровић и Иван Иванов, на радост публике и сарајевских колега, одиграо је представу 22. фебруара на великој сцени тамошњег Народног позоришта, а у оквиру манифестације „Сарајевска зима“.

Р. П. Н.

РАЗГОВОР С ПОВОДОМ | ДРАГАНА ЈУГОВИЋ ДЕЛ МОНАКО

Краљевски осећај

Првакиња Опере Народног позоришта Драгана Југовић дел Монако се управо вратила са изузетно успешног гостовања у Националној опери у Каиру, где је 22. јануара тумачила улогу Амнерис, са солистом миланске Скале Антонелом Паломбијем у улози Радамеса, у спектакуларној продукцији „Аиде“ Ђузепеа Вердија.

У неколико наврата сте нагласили да у Египту постоји прави култ овог ремек-дела, по многима најзначајније Вердијеве опере.

„Аида“ је у Каиру први пут изведена у децембру 1871. године и њена праизведба била је намењена отварању Суецког канала. Сваких неколико година то се дело изнова ставља на репертоар ове ве-

У свом зрелом уметничком периоду и даље се, као у студентским данима, дивим снази Вердијевог дела и музичког језика и захвална сам и почаићена што ми је дато да тумачим његове ликове. Мислим да је и представа Народног позоришта, коју играмо на сцени Сава центра, веома лепа и да је дивно што смо после толико година и ми поставили „Аиду“ на репертоар. То поткрепљује и податак да ју је до сада виде-ло неколико хиљада људи.

у којој Радамес улази на сцену у некој врсти покретног обелиска), са импозантним хором и великим балетским ансамблом... Визуелно је предиван и трећи чин на Нилу: Амнерис силази на сцену из правога, дугачког чуна који гурају статисти, нијансе тиркизних костима балерина и зора која свиће над Нилом, врхунски дочарано звездано небо и обриси храма... И на премијери и на репризама ова сцена добија аплауз чим се завеса подигне. Режију потписује Абдел Камел, актуелни директор Опере, балетски играч и кореограф по струци, тако да један од најлепших сегмената ове представе чине управо балетске сцене, које задивљују. Костими су раскошни и јарких боја – ја сам се у улози Амнерис, као ћерка Фараона, осећала заиста краљевски, у костимима са безброј каменчића који су ручно за-

лике оперске куће, а неколико пута је играна и испод самих пирамида, код Сфинге, и то је била атракција светских размера. Ова најновија продукција претходила је отварању Олимпијских игара у Пекингу, а сада је са новим солистима изведена на великој сцени. Играна је шест вечери заредом, пред увек препуном салом и на одушевљење публике. Било је и заинтересованих који су остали пред вратима, јер, да не заборавимо, Каиро је град са 25 милиона становника. За мене је било веома узбудљиво да певам окружена пирамидама на сцени, да бих затим, само који километар од позоришта, имала прилику да гледам и оне праве.

Судећи по интересовању публике, Ваша интерпретација је имала добар пријем.

Паломби, али и диригент и колеге, истицали су током проба лепоту и волумен мога гласа. Чак и у Италији је несташница правих „тамних“

мецосопрана, поготово са сигурним висинама; тако да сам одмах добила понуде за још две продукције у каирској Опери. Они раде само велике и гламурозне наслове, као што је уосталом све у Каиру, помпезно и огромно. Нажалост, овог пута нисам имала прилике да видим много од ове прелепе земље, будући да су пробе биле дугачке и такорећи целодневне, до касно у ноћ. Ово гостовање свакако спада у једно од оних која се заувек памте. Испраћена сам речима да се морам ускоро вратити, јер тамо већ имам своју публику. Још један доказ да музика и уметност не познају границе, верску и националну припадност...

Режија „Аиде“ у Каиру је, претпостављамо, увек традиционална.

То је правило и ту нема експеримената. Велики број извођача је на сцени, у гламурозној сценографији у свим нијансама златне боје (посебно чувена „Тријумфална сцена“,

шивани. Задивљује колико се обраћа пажња на сваки детаљ. Маестро Надер Абаси је шеф диригент Опере. Партитуру зна напамет и врло је строг у својим захтевима, тако да оркестар звучи изузетно уиграно, темпа су широка и блиска традиционалним.

У публици су били и високи званичници, председник Египта Хосни Мубарак, дипломатски кор...

Покровитељ „Аиде“ је била госпођа Мубарак, и сама велики обожавалац опере. Истичем и велику подршку господина Дејана Васиљевића, нашег амбасадора у Каиру, који је у паузама примао честитке управе Опере, али и својих колега дипломата, који су у завидном броју присуствовали премијери. То је за Египат био заиста догађај од посебног значаја. Чуо се коментар како би и сам Верди те вечери био поносан на нас...

■ Вања Косанић ■

ИНТЕРВЈУ | КОКАН МЛАДЕНОВИЋ

Страдија и Естрадаија

Велики писац и хуманиста 19. века, Виктор Иго, иска-
зао је јавну наклоност према српском народу (1876)
називајући га „малим јуначким народом“. Позивао
је европске владе да спрече турску одмазду: „Један
народ се убија. Где? У Европи. Има ли сведока томе
чину? Један цео свет“. Крајем 19. и почетком 20. века, у Србији, Ра-
доје Домановић (1873–1908) у последњим годинама обреновићев-
ског апсолутизма (1898–1903) има свој најплоднији, сатирички
период. Написао је између осталог и приповетку „Стра-
дија“, у којој је реч о чудноватој земљи у којој је
све друкчије од нормалног и природног. Не трпе
се школовани људи, просвета спада у непредви-
диве издатке, Скупштина и посланици раде са-
мо оно што Влада хоће, а жигосање људи није
срамни чин већ велика почаст и знак разлико-
вања од странаца. Домановић је после пада
апсолутизма био разочаран што се скоро ни-
шта није изменило, и 1906. пише: „Огромна
маса људи, повија се под тим ветровима поли-
тичке моде, иде 'мудро' за 'духом времена' и
на тим људима је увек модеран политички ко-
стим. Не даду да их време прегази, неће да бу-
ду несавремени и смешни“. Радоје Домановић
је умро у 35. години, сиромашан и огорчен.

Шест година после Домановићеве смрти, деле-
ни судбину српског народа, 1914. још један странац,
Швајцарац, др Арчибалд Рајс, у свом политичком те-

У Народном позо-
ришту у Београ-
ду Кокан Младе-
новић поставља
комед Светисла-
ва Басаре „Нова Страдија“.

**Овим репертоарским поте-
зом, поново се оживљава зна-
чај и актуелност имена и дела
Радоја Домановића, с тим што
је, заиста, прави тренутак да
се постави питање поређења
свега онога што је Србија би-
ла и што је данас, о чему пише
Басара у „Новој Страдији“.
Све наше вековне мане жила-
во опстају, а свака евентуална
вредност, рекло би се, осуђена
је на пропаст. Реците нам не-
што о Басарином тексту, коли-
ко је значајан за садашње вре-
ме и колико је подстицајан за
Вас као редитеља?**

стаменту записује да су Ср-
би народ „лепе душе“ и
„један од најбистријих
народа које је за живота
видео“. Писао је и о госто-
љубивости и храбрости на-
рода, али и о томе да Срби
скоро уопште немају радних на-
вика, а „ишчезла врлина им је
осећај захвалности“. „Функцио-
нери су без морала и части, лич-
ни интерес је у првом плану.“ Био
је забринут за будућност таквог на-
рода, који је сам себи највећи не-
пријатељ.

С. Ж.

„Нова Страдија“ Светисла-
ва Басаре представља ауторску
верзију Домановићевих припо-
ведака и преиспитује правила
по којима током свег овог вре-
мена заједно са нама живи „не-

постојећа земља Страдија“, зе-
мља за коју нико поуздано не
може да тврди где се налази,
али у којој ми, зачудо, живи-
мо свих ових година, од када
ју је Домановић открио до да-

нас. Србија је у међувремену
променила неколицину влада-
ра, политичких система и во-
ђа, али су, за дивно чудо, наше
менталитетске девијације оста-
ле нетакнуте. Убитачност До-
мановићеве и Басарине сатире
толико је јака да је редитељ ова-
квог литерарног предлошка ну-
жно опредељен на сакривање
превеликих подударности ко-
је та накарадна земља има са
нашом отаџбином, пре него
на додатно потцртавање свих
оних нелогичних логичности
које се могу декодирати само
страдајским, или српским кљу-
чем – како вам драго.

**Познато је да нема до-
брих и лоших народа, сви
су по нечему слични кад су
у приближним развојним фа-
зама. Сам народ не може се-
бе да „обликује“, а са друге
стране, сматра се да сваки
народ заслужује ону власт ко-
ју има. Има ли, по Вашем ми-
шљењу, излаза из тог зачара-
ног круга?**

Србија је, у време монстру-
озног режима Слободана Ми-
лошевића, стројевим кораком
умарширала на странпутицу
Европе и цивилизованог све-
та. Сви основни постулати на
којима почива једно озбиљно
друштво – породица, школа,
правосуђе, црква, итд, претво-
рили су се, током тог времена,
у своје накарадне супротности.
Чак и да, уз много мучни-
не у стомаку, прогутамо чиње-
ницу да данашњу власт чини
здравом разуму тешко обја-
шњива коалиција убица и жр-
тава, морамо рачунати са тим
да пут из Ђорсокака не подразу-
мева само оно време које смо
утрошили идући у погрешном
правцу, већ и исто толики пе-
риод у којем се морамо враћа-

ти назад, у тачку погрешног
скретања, док сви други одав-
но грабе путем са којег смо
ми бахато скренули, верујући
да смо пронашли пречицу до
Велике Страдије, Обећане Зе-
мље или назовите како хоћете
ту измишљену државу, сатка-
ну од нереалних амбиција, ло-
ше интерпретираних митова и
националне препотенције до-
датно подгрејане јевтинином ра-
кијом.

**Реците нам нешто о про-
BLEMИМА проналажења аде-
кватне сценске форме за са-
тиру и откривања публици,
на уметнички начин, узрока
наше стварности?**

У ситуацији где Парламент
наше државе личи на фарсу ко-
ју изводи какво паланачко по-
зориште, где црквени велико-
достојници изводе ласцивне
комаде у којима статира школ-
ска младеж, где је естрадаи-
ција друштва узела толико
маха да би се земља у којој жи-
вимо пре могла назвати Естра-
дијом него Страдијом, јако је
тешко пронаћи адекватни жанр
и сценски израз који ће вас
чистих руку извести из тог
„мутног мора блуда и кала“
наше свакодневице. Моји са-
радници, глумци и ја, упорно
се трудимо да одемо што да-
ље од овог надреалног хипер-
реализма у којем статирамо у
стварности. Као узор на том
путу, пред нама изничу бра-
ћа Маркс, уврнути свет Мон-
ти Пајтона, радикализам Са-
ут парка, девијантност Краља
Ибија и сви они ликови који
на уметнички начин сублими-
рају апсурдност времена у ко-
јем је бестијалност постала мо-
рална константа и императив.

■ Сања Живановић ■

НОВО ИЗДАЊЕ У ЕДИЦИЈИ ДОБИТНИКА „ДОБРИЧИНОГ ПРСТЕНА“

Монографија „Ксенија Јовановић“

На измаку прошле
године објављена
је књига посвеће-
на прошлогоди-
шњем добитнику
Награде „Добричин прстен“,
Ксенији Јовановић, а предста-
вљена је 22. фебруара на Вели-
кој сцени Народног позоришта.

Књига бележи њене глумач-
ке успоне и ход на позоришној
сцени дуг готово шест децени-
ја; монографија је веома бога-
та, разноврсна и обилато илу-
стрована, а разликује се од

других из исте едиције по број-
ним текстовима саме уметни-
це, који чине готово половину
књиге.

У првом поглављу, „Ксенија
Јовановић о себи“, међу једана-
ест прилога плени аутобиограф-
ска исповест уметнице. Особи-
то је занимљиво и поглавље

„Ксенија Јовановић о другима“,
у којем је глумица сакупила сво-
ја жива сећања на колегице и
колеге са сцене и из живота. У
трећем поглављу, „Други о Ксе-
нији“, ређају се записи које, из-
међу осталих, пишу Невенка Ур-
банова, Мира Ступица, Ружица
Сокић... „Интервјуи Ксеније Јо-
вановић“ су посебно поглавље
и чине га одабрани разговори
које је, као активан судеоник
нашег уметничког и културног
живота, водила са новинарима
претежно београдских листова

и часописа, од 1965. до наших
дана. Видно место у моногра-
фији је посвећено сарадњи и
пријатељству Ксеније Јовано-
вић са Десанком Максимовић.
Монографија је опремљена и
прецизним театрографским по-
дацима – репертоаром Ксеније
Јовановић у позоришту, на фил-
му, радију, телевизији, избором
критика, пописом одликовања
и награда. Монографију је при-
редио театролог др Зоран Т. Јо-
вановић.

Ж. Х.

ГОСТ | РИКАРДО НУЊЕЗ

Кубански темперамент, европски сензибилитет

Рикардо Нуњез (Sabino Ricardo Nunez Inastrilla) гостујући балетски педагог Народног позоришта, као што смо већ писали, пореклом је са Кубе. Повод за овај разговор је свакако несвакидашња животна прича овог познатог играча, кореографа и педагога.

Из љубави према балету, напуштате своју земљу и као деветнаестогодишњак одлазите на други континент. Како је изгледала та, скоро филмска прича?

сам завршио балетску школу, већ сам похађао приватне часове, а потом положио аудицију. Тада сам имао 16 година. Напорно сам радио и хтео сам да искористим шансу. Брзо сам се научио дисциплини, која је за бављење балетом изузетно важна. Први одлазак са Кубе ми је било гостовање у Источном Берлину. На следећем гостовању, у новембру 1966, играли смо „Жизелу“ на фестивалу Шанзелизе у Паризу, а после представе нас десеторица напушта трупу и остаје у Француској. Повратка на Кубу ви-

бих исто. То не значи да не поштујем своје корене, напротив. Свуда увек истичем да сам Кубанац.

Како је потом изгледао Ваш уметнички пут?

Први уговор сам потписао у Руану, на северу Француске. Затим одлазим у Марсеј. Ишао сам на бројне аудиције и уговори су се низали један за другим. Почео сам да се бавим кореографијом веома млад, тако да сам већ 1970. освојио награду на фестивалу кореографа. Наставио сам да радим широм Европе, али ипак највише у Италији. Водио сам многе балетске трупе. У Театру „Сан Карло“ у Напуљу сам 1994. поставио балет „Лабудово језеро“. Моја кореографија је у основи традиционална, али сам I и III чин осмислио потпуно другачије – све је јако динамично, компактно, играчи све време играју, па чак и протагонисти чије су улоге у класичној поставци сведене на пантомиму. Недавно сам ту представу поставио и у Театру „Масимо“ у Палерму и постигли смо велики успех. У римској Опери сам поставио балет „Слепи миш“ на музику из истоимене оперете, у којем су наступили Маргарет Илман, позната аустралијска балерина, и Рафаел Паганини, велика италијанска звезда. Иза мене су и бројне кореографије на музику Стравинског, Брамса и других.

Кажете да сте били врло млади кад сте почели да се бавите кореографијом, а она захтева одлично познавање балетске уметности и одређену зрелост. Како сте открили кореографа у себи?

Не мислим да се кореограф „некако постаје“ или да после играчке каријере то иде по аутоматизму. Осмишљавам покрете, инспирише ме људско тело, а онда играчи то материјализују. То је процес у којем бескрајно уживам.

■ Бранкица Кнежевић ■

Кубанско порекло му је дало музикалност и дар за игру, а деценије рада у многим европским балетским компанијама богато искуство, које несебично преноси генерацијама балетских уметника.

Педесетих година XX века, Алисија Алонсо, жена невероватне енергије, оснива кубански балет. Буквално ни из чега. Наравно, уз финансијску помоћ државе, односно социјалистичког режима који је сву енергију али и новац улагао у развој спорта, културе и уметности. Кажу да је Фидел Кастро Алисију питао колико јој је новца потребно да би направила Кубански балет. Она је одговорила да јој за то треба милион долара и тако је све почело. Ја сам у Национални балет Кубе ушао 1964. године. Ни-

ше није било... Одмах су нас звали из амбасаде САД-а у Паризу и понудили нам америчке пасоше ако јавно будемо говорили против Фидел Кастра и Кубе. У страху због последица које би трпеле наше породице које су остале на Куби, одбили смо. Најзад, ми смо у Европу дошли преваходно из уметничких, а не политичких побуда. У својој земљи сам стекао заиста добро образовање, али нисам имао слободу, а она је најважнија сваком људском бићу, а нарочито уметнику. И када бих се поново родио, урадио

ТРИ ПИТАЊА ЗА БОЖИДАРА ЂУРОВИЋА

Универзални „Профе

Упопуларном Кијевском театру „Созирија“ (Сазвежђе) који је познат по репертоару камерних дела озбиљне драмске литературе, премијерно је 16. фебруара изведен комад „Професионалац“ Душана Ковачевића, у режији Божидара Ђуровића. Тим поводом разговарамо са господином Ђуровићем, иначе замеником управника Народног позоришта.

Судећи према написима у штампи, што нашој, што украјинској, кијевско извођење једног од најбољих Ковачевићевих комада, нажалост вечно актуелног, било је врло успешно.

Ако је интересовање медија мерило, онда је кијевска позоришна јавност сигурно с нестрпљењем очекивала премијеру „Професионалца“, а реакције публике, чини ми се, предвиђа да ће представа дуго да се задржи на репертоару овог, можда најпознатијег камерног театра у Кијеву. Свакако ваља сачекати и званичну позоришну критику, али је неспорна сјајна интеракција глумаца и публике. Осим наших држављана који живе у Кијеву и дипломатског кора, у публици је било глумаца, редитеља, сценографа, управника кијевских театарара, а у име Министарства културе Србије представи је присуствовала државни секретар Надица Момиров.

Често сте режирани Ковачевићева дела на нашим сценама. Ваша поставка „Професионалца“ у Шабачком позоришту била је својеврсни хит и најнаграђиванија представа у историји тог театра. Можете ли да поредите тај и рад у Кијеву?

Када сам режировао „Професионалца“ у Шабачком позоришту, пре-

скоро двадесет година, био сам млад редитељ, назирао се распад комунистичке идеологије али су облик и димензије тог друштвеног краха били непредвидиви. Комад сам режировао на великој сцени која нам је омогућила да развијемо сценографско-редитељску машту, те смо избегли изворну камерност овог изазовног сценског предлошка и направили представу која је, краће него што је могла, али ипак дуго и успешно извођена на матичној сцени, позоришним фестивалима и гостовањима.

Упркос томе што се комунистичке идеологије, и ми у Србији као и они у Украјини, све мање сећамо јер нас немилосрдна транзиција тера да се боримо за опстанак, „Професионалац“ је потврдио, преваходно захваљујући изванредној драмској подлози, а и глумачким креацијама, да му време и промена државног система уопште нису „наудиле“. Напротив.

ма. Кијевско извођење је по много чему другачије: сада сам већ искусан и зрео редитељ, представу режировао у другачијем културном мљеу, у земљи у којој је комунизам имао знатно бруталнију форму и урушавао се муњевитом брзином, али, на њихову срећу, без таквих људских и материјалних жртава какве су, нажалост, биле код нас, мислим на бившу Југославију, а представу сам режировао на сцени изразито камерне форме, која ми је омогућила бавље-

ИНТЕРВЈУ | ТАМАРА МАРКОВИЋ, МЕЦОСОПРАН

сионалац”

Поново у Београду

После петнаест година проведених у оперским кућама Немачке и Румуније, мецосопран Тамара Марковић је од ове сезоне поново пред београдском публиком. Иза ње је велики број захтевних рола у значајним операма и гостовања у Токију, Осаки, Кјоту, Буенос Аиресу, Атини, Берлину, Магдебургу, Брашову, Москви, Темишвару, Паризу, Марибору, Љубљани, Скопљу, Ријеци... Тамара Марковић каже за себе да на неки начин припада румунској школи певања јер је имала прилику да се после магистарских студија на ФМУ у Београду усавршава као стипендиста румунске Владе код врхунских педагога ове суседне земље. Тренутно за нашу сцену припрема улогу Прециозиле у Вердијевој опери „Моћ судбине“, а у овој сезони је наступила као Сантуца у „Кавалерији рустикани“, Еболи у „Дон Карлосу“ и први пут у каријери тумачила улогу Шарлоте у Маснеовом „Вертеру“, која јој је, по сопственом признању, донела највећу сценску и глумачку сатисфакцију.

Због чега је Шарлота тако значајна за вашу каријеру?

То је улога о којој сам много размишљала и прочитала доста литературе, наравно поново Гетеов роман „Јади младог Вертера“, овога пута минуциозно два пута, и, што је било врло интересно, списе великог Станиславског, руског редитеља који је своју прву режију у Оперском студију у Бољшом театру посветио баш Маснеовој опери „Вертер“. Тада је радио са младим певачима, како он каже „певачима-глумцима“ које је учио да постоји „кру-

јавне усамљености“, а то значи да су певачи одвојени од публике „малим кругом пажње“ у који уметник на представи, пред масом, може да се затвори у усамљеност. Током представе неопходна је усредсређеност на радњу и певање, на реч, на тон. Није довољно само добро певати, такође није довољно само добро изгледати или, рецимо, добро глумити, већ код оперског певача све то треба да буде обједињено и онда је могуће остварити „ауру која прелази рампу“ како кажу Немци.

Како тумачите разлику из-

међу романа и либрета опере, које дели размак од сто година, нарочито питање еманципације жене кроз лик Шарлоте?

У режији господина Брадића цела радња је умерена на почетак XX века и ти међуљудски односи и односи у породици су другачији него у Гетеовом роману. Међутим, мени је посебно важно то што је редитељ заиста оставио простора да свака од нас у улози Шарлоте сама изгради свој лик. Моја интерпретација се доста ослања на роман и период у којем је писан. Женска еманци-

пација доживела је кулминацију у XX веку, то је тачно, међутим имам утисак да сада полако иде према некој врсти „божанствене декаденције“ како каже Лајза Минели у једном од својих филмова. Можда ћемо се вратити на оне релације које су постојале у XVIII и XIX веку у односима мушкарац-жена, жена-мајка, мајка-дете... У том смислу сам желела да тај однос остане аутентичан, онако као је дат у роману – колико је редитељ то допустио, а мислим да јесте.

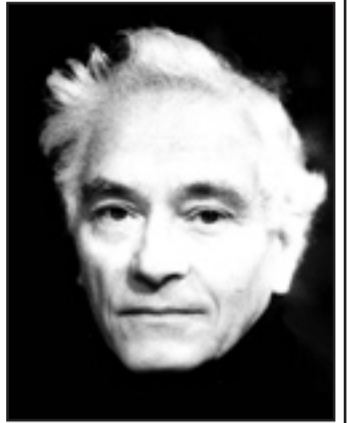
Наступали сте у оперским кућама у Немачкој, која је у модерном изразу, када је оперска режија у питању, отишла најдаље. Каква су Ваша искуства?

Живела сам у Берлину осам година а наступала у другим градовима и имала сам прилику да видим Берлинске оперске и драмске представе врхунског уметничког домета. Радила сам са великим немачким редитељима међу којима су Грамс, Кубе, Дош и Хофман, углавном немачки репертоар – „Валкире“, „Салому“ и др. У глумачком смислу имам утисак да ми је Немачка драмска и оперска сцена пуно помогла да се осетим зрелом и свесном

на сцени. Чини ми се да су моје сценске кретње пре дванаест или петнаест година биле прилично несвесне. У режији аустријског оперског редитеља Волфганга Доша, тумачила сам лик Људмиле у „Проданој невести“, изведеној у опери у Магдебургу. Цела представа смештена је у Брехтово време, у Берлин, и рађена је на брехтовски начин, тако да фотографије из представе веома личе на „Мајку храброст“, чувену представу „Берлинер ансамбла“.

■ Вања Косанић ■

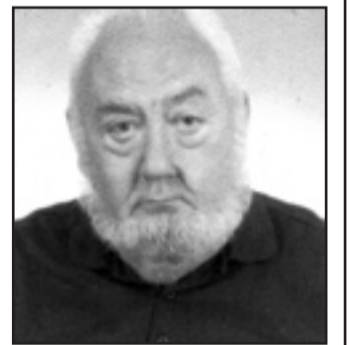
IN MEMORIAM

БОРИСЛАВ ПОПОВИЋ (1931–2009)

Напустио нас је Борислав Поповић, дугогодишњи редитељ Оперe. Био је прави позоришни човек. Најпре глумац, па инспектор и певач у Оперe, потом (1980–1983) директор Оперe Народног позоришта у Београду па ријечке Оперe (1987. и 1988), затим педагог, као оснивач и вођа Оперског студија при матичној кући те у Оперском студију на Академији лепих уметности (од 2004). Али најдуже и најпреданије је био оперски редитељ. Режирао је више од седамдесет представа у оперским кућама у Новом Саду, Љубљани, Ријеци, Сарајеву и Скопљу, али, разуме се, највише у његовом, Народном позоришту у Београду, међу којима су и „Травијата“, „Кармен“, „Севилски берберин“, „Трубадур“, „Отело“, „Моћ судбине“, „Чаробна фрула“, „Фигарова женидба“, „Боеми“, „Тоска“... Многе његове поставке су трајале и трају на сцени деценијама.

Ј. Стевановић

АЛЕКСАНДАР ВЕСЕЛИНОВИЋ – БУЦА (1931–2009)

Бас, солиста Оперe Народног позоришта у Београду, Александар Веселиновић, рођен је у Ужицу, где је завршио Трговачку академију. Певање учи на Музичкој академији у Београду, у класи професора Николе Цвејића, а усавршава код Павла Холодкова, чувене Зденке Зикове и код познатог Марија Базиоле у Милану. Солиста Оперe је од 1955. Током каријере је отпевао 28 премијера, а преко педесет улога.

Д. Томковић

ње искључиво глумцима и глумачким креацијама. Морам да признам да ми је био посебан изазов да се потпуно посветим глумцима и без икаквих спољашњих решења урадим представу.

Ова премијера је део акције промоције српске културе у Украјини, коју спроводе наша Амбасада у Украјини и Министарство културе Републике Србије. Реците нам, из сопственог искуства, нешто више о тој акцији и какви су, по Вашем мишљењу, донели таквог промовисања Србије?

Последње две деценије су стицајем познатих несрећних околности у великој мери изопштиле српску културу са европске културне сцене којој органично припада. Због тога, идеју Министарства културе Србије, Амбасаде Србије у Украјини и Министарства културе града Кијева, здушно сам прихватио и сматрам да би тај модел ваљало применити и у другим европским земљама јер је култура, уз спорт, речено модерним речником, наш национални бренд. Недавно је, између осталог, захваљујући нашој Амбасади и превасходно амбасадору Горану Алексићу, објављена књига Савремене српске драме, организована су јавности већ позната гостовања Народног позоришта у Кијеву и кијевске Оперете у Београду, као и циклус филмова Горана Марковића. Велику подршку смо имали и од Свитлане Зорине, министарке културе Кијева, а у реализацији „Професионалаца“ значајну донаторску подршку нам је пружио Институт за ратарство из Новог Сада. Иначе, на дан премијере је откривено спомен-обележје великог српског историчара и теолога Јована Рајића, ђака чувене кијевске духовне академије.

■ Жељко Хубач ■

СТЕРИЈА НА СЦЕНИ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА (17) | ПИШЕ ЈЕЛИЦА СТЕВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

У години јубилеја

После кратке по-ставке Стеријине комедије „Лажа и паралажа“ из 1981, на сцени Народног позоришта овај комад није виђен све до хваљене и награђиване режије Мирослава Бенке, у извођењу ансамбла Народног позоришта „Стерија“ из Вршца, која је у Националном театру гостовала два пута – 21. новембра 1997. и 20. априла 1999. Исти ансамбл је на нашој сцени још једном одиграо Стерију, овог пута „Покондирену тикву“ у режији Миленка Павлова, 9. јуна 2005. године.

А потом је дошла година значајних јубилеја великог комедиографа, 2006. Народно позориште се прослави придружило новом поставком „Лаже и паралаже“. Представа је режирао Југ Радивојевић, а премијера је била 21. априла на Сцени „Раша Плаовић“. У ауторском тиму су били и драматурзи Молина Удовички и Славко Милановић, сценограф Дејан Пантелић, костимограф Марина Вукасовић Меденица, лектор Радван Кнежевић, композитор Корнелије Ковач, а сценски покрет је уобличио Пјер Рајковић. Улогу домаћина Марка Вујића је тумачио

Борис Комненић, његову кћи Јелицу је играла Наташа Нинковић, улогу њеног вереника Батића је на премијери тумачио Михаило Лађевац а убрзо потом ју је делио са Иваном Томићем, Милан Гуговић и Небојша Дугалић су били тандем варалица Алекса и Мита, а улогу раније напуштене веренице Марије је тумачила Добрила Ћирковић.

Критика је представу топло поздравила. Уз понеку оgradu да је можда за ову свечарску прилику требало одабрати неки зрелији и захтевнији Стеријин комад, критичари су препознали потребу уметника да кроз реплике старог мајстора комедије проговоре о данашњим лажима и паралажама, о присвајачима и отимачима туђих идентитета, о лажним учењацима и интелектуалцима, као и о савременим помодарима који сву срећу виде у туђим, иностраним моделима, „маркама“ и „етикетама“. Као и потребу публике да се искрено, од срца насмеје, коју је редитељ успео да задовољи начинивши „једну водвиљски динамичну представу“ коју „свакако треба гледати“, иако је остала у „оквиру конвенционалног“ (то јест упркос чињеници да није подлегао моди и није покушао по сваку цену

Народно позориште је 200 година од рођења и 150 година од смрти Стерије Поповића обележило новом поставком његове „Лаже и паралаже“.

да текст осавремени), већ, уз помоћ сценографије и костима који уз благу стилизацију одражавају епоху, од изворне наивности драмског материјала ствара „самодовољан полигон за комичарске бравуре“. Тако Гуговић Алексу, алијас барона Голића, игра као „искусног, хладнокрвног и помало уморног професионалца“ и у свом „препознатљивом 'cool' (бастеркитоновском) маниру“

гради карактер који је „прави уметник лагања минхаузеневске провинијенције“. Дугалић паралажу Миту игра „бравурозно“, уноси „у збивања и понешто драмско, муку изгладнеле, нестрпљиве скитнице“, а Комненић даје својеврсну комичност Марку потенцирајући његову „завичајну ноту“, посебно се узрујавајући кад му „проради србијанско порекло“. Јелица Наташе

Нинковић је другачија од оних на које смо навикли: она убрзо по доласку барона „схвата да је реч о преваранту“, али пристаје на игру не би ли се преко њега, макар каквог, „избавила из паланке“. Лађевац је у својој минијатури био „ефектан“ а Добрила Ћирковић „убедљива у потрази за Алексом“.

Нису изостала ни званична признања: у току 2006. Наташа Нинковић је освојила награде публике на Данима „Миливоја Живановића“ и Нушићевим данима, као и годишњу Награду Народног позоришта, а Небојша Дугалић је добио Награду стручног жирија на „Данима Миливоја Живановића“, „Зоранов брк“ на Данима „Зорана Радмиловића“ и изабран је за глумца вечери на 26. Бориним данима у Врању. А публика – београдска, али и она у Скопљу, Подгорици, Новом Саду, Врању, Вршцу, Ваљево, Панчеву, Аранђеловцу, Зајечару, Пожаревцу, Смедереву, Лазаревцу, Костолцу и Убу – јасно изражава своје мишљење бурним смехом, аплаузима, као и статистиком: представа је до сада одиграна 61 пут, пред више од 17000 гледалаца.

(наставиће се)

ИНОСТРАНА ГОСТОВАЊА БЕОГРАДСКЕ ОПЕРЕ У XX ВЕКУ (12) | ПИШЕ ВЛАДИМИР ЈОВАНОВИЋ

ФЕЉТОН

Грчка, Шпанија, Источна Немачка

Ансамбл београдске Опере три пута је гостовао у Грчкој – 1964. године у Атини, када је на Летњој позорници Херодовог агријума испод Акропоља извео Бородиновог „Кнеза Игора“ (26. августа) и Маснеовог „Дон Кихота“ (29. августа), затим 1976. на XI међународном фестивалу музичке и музичко-сценске уметности „Димитри“ у Солуну са представама Белинијево „Норме“ (21. октобра), „Дон Кихота“ (23. октобра) и Готовчевог „Ера с оног свијета“ (25. октобра), које су наишле на веома добар пријем код публике и критичара, те 1997. у Атини са Бизеовом „Кармен“ (27. септембра). Изванредним тумачењем „Кнеза Игора“ на Атинском фестивалу 1964. „београдски уметници су на најсјајнији начин оправдали углед који су стекли како у земљи, тако и ван ње, и показали да имају не само лепе гласове него и да су изузетни глумци“. Критичари су веома похвално писали о креацијама Јована Глигоријевића (Кнез Игор), Милке Стојановић (Јарославна), Жарка Цвејића (Галицки), Меланије Бугариновић (Кончаковна) и Ђорђа Ђурђевића – „савршеног хана Кончака“, као и о хору – „носиоцу главне улоге у овој

одличној представи“ чију је „перфектну музичко-сценску усклађеност успео да постигне диригент Оскар Данон“ („То Vima“, Атина, 29. август 1964). И друга представа Београђана, „Дон Кихот“, „уверила нас је да се београдска Опера налази на високом нивоу светске лествице“, да је Мирослав Чангаловић „доставелики уметник, снажан, величанствен, истинит и дубок у музичком и глумачком тумачењу Дон Кихота“, уосталом као и „здивљујући Лапко Коршец у улози Санча Пансе“.

Бреда Калеф је била „веома добра Дуљинеја“, а музичка интерпретација Маснеове партитуре диригента Оскара Данона „улази у круг стваралаштва“, као и режија Младена Сабљића и сценографија Миомира Денића („Elefegia“, Атина, 1. септембар 1964).

На првом гостовању наше престоницке Опере у Мадриду, 1965. године, њени солисти и балет су извели, заједно са хором и оркестром позоришта Gran Teatro del Liceo de Barcelona, „Кнеза Игора“ и „Дон Кихота“, а осам година касније, наш комплетни ансамбл је

на 18. маја 1965. у позоришту Teatro la Zarzuela, „достигла је висок ниво целовитости и потврдила од раније познате изванредне диригентске способности Оскара Данона“. Међу солистима су се истакли Мирослав Чангаловић (Галицки) и Ђорђе Ђурђевић (Кончак) – „басови прелепих гласова и одличног музичког и сценогумења“. Бриљантно изведене Половецке игре „добиле су најснажније овацације“ („Artba“ Барселона, 20. мај 1965). Две вечери касније, Мирослав Чангаловић је интерпретацијом Дон Кихота „дао нови доказ своје ненадмашне уметничке изражајности“, Лапко Коршец је „чудесно остварио улогу Санча Пансе“, Бреда Калеф је била „веома добра Дуљинеја“. Публика је

одушевлено аплаудирала овој одличној представи, којом је „спретно и сигурно дириговао Оскар Данон“ („Ya“, Мадрид, 21. мај 1965).

У октобру 1965. године, београдски „Кнез Игор“ и „Дон Кихот“ поново су тријумфовали у Европи, овога пута у Источном Берлину и Лајпцигу. И немачки музички критичари су најпохвалније писали о овим представама, истичући њихове високе музичко-сценске домете, затим изванредне креације Душана Поповића (Кнез Игор), Радмиле Бакочевић (Јарославна) и Ђорђа Ђурђевића (Кончак) у „Кнезу Игору“ и Мирослава Чангаловића – „наследника Шалтапина“, Лапка Коршеца и Бреде Калеф у „Дон Кихоту“, као и значајан допринос „здивљујућег хора“, „балета који очараву темпераментом“, „полетног оркестра“ и „диференцираног музичирања диригентата Душана Миладиновића и Оскара Данона“ („Neues Deutschland“, Источни Берлин, 16. октобар 1965).

Све у свему, поменуто гостовања београдске Опере шездесетих година прошлога века, потврдила су на најбољи начин да „њен оперски ансамбл заслужено ужива светски углед“ („Neues Deutschland“, Источни Берлин, 13. октобар 1965).

(наставиће се)

Карикатура Јована Глигоријевића (Кнез Игор), др. Оскара Данона (диригент), Мирослава Чангаловића (Галицки) и Милке Стојановић (Јарославна) – „А.Б.Ц.“ Мадрид 19. мај 1965.

приказао Мадриђанима Бородиновог „Кнеза Игора“, „Пикову даму“ Чајковског, „Продану невесту“ Сметане и „Заљубљен у три наранџе“ Прокофјева. Представа „Кнез Игор“, која је одржа-